

Czwartek, 17 grudnia 2015 r.

P8_TA(2015)0475

Ochrona Parku Narodowego Wirunga w Demokratycznej Republice Konga

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie ochrony parku narodowego Wirunga w Demokratycznej Republice Konga (2015/2728(RSP))

(2017/C 399/24)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Konwencję w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego przyjętą w dniu 16 listopada 1972 r. w Paryżu przez Konferencję Generalną UNESCO,
  - uwzględniając uznanie przez UNESCO parku narodowego Wirunga za obiekt dziedzictwa światowego w 1979 r., a także za zagrożony obiekt dziedzictwa światowego w 1994 r.,
  - uwzględniając Konwencję o różnorodności biologicznej przyjętą podczas szczytu światowego w Rio de Janeiro w dniu 5 czerwca 1992 r.,
  - uwzględniając Konwencję o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego przyjętą w Ramsarze w 1971 r.,
  - uwzględniając Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych przyjęte w 1976 r. (oraz ich aktualizacje), a także wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka przyjęte w 1971 r.,
  - uwzględniając „końcowe oświadczenie będące skutkiem porozumienia osiągniętego w następstwie skargi WWF International przeciwko SOCO International plc” z lipca 2014 r.,
  - uwzględniając ramy prawne i umowne dotyczące sektora węglowodorów w Demokratycznej Republice Konga (DRK), w tym rozporządzenie z mocą ustawy nr 81-013 w sprawie przepisów ogólnych dotyczących kopalń oraz węglowodorów, kodeks górniczy oraz wszelkie przyszłe kongijskie kodeksy dotyczące węglowodorów, jak również umowy o udział w wydobyciu węglowodorów i ich produkcji;
  - uwzględniając skierowane do Komisji pytanie w sprawie ochrony parku narodowego Wirunga w DRK (O-000108/2015 – B8-1111/2015),
  - uwzględniając projekt rezolucji Komisji Rozwoju,
  - uwzględniając art. 128 ust. 5 i art. 123 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że park narodowy Wirunga, znajdujący się w prowincji Kiwu Północne i w Prowincji Wschodniej w DRK, na granicy z Rwandą i Ugandą, to najstarszy park narodowy Afryki i obiekt dziedzictwa światowego UNESCO, znany na całym świecie z unikatowych siedlisk oraz ogromnej różnorodności biologicznej, która czyni z niego najbardziej różnorodny biologicznie park w Afryce; mając na uwadze, że park jest znany zwłaszcza ze swoich goryli górskich, gatunku krytycznie zagrożonego wymienionego w załączniku I do Konwencji z 1973 r. o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (CITES);
- B. mając na uwadze, że zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej podpisaną i ratyfikowaną przez DRK, zachowanie różnorodności biologicznej to wspólna troska ogółu ludzkości i nieodłączna część procesu rozwoju; mając na uwadze, że Konwencja jest aktem wiążącym prawnie, obligującym jego sygnatariuszy do wdrażania jego postanowień;
- C. mając na uwadze, że park narodowy Wirunga chroni konwencja ramsarska oraz prawo krajowe DRK; mając na uwadze, że Komisja Europejska oraz niektóre państwa członkowskie UE wspierały przetrwanie parku przez ostatnie 25 lat;
- D. mając na uwadze, że park narodowy Wirunga to jeden z trzech obiektów w DRK objętych konwencją ramsarską (nr 787); mając na uwadze, że na mocy tej konwencji na DRK ciąży szereg zobowiązań odnoszących się do obiektów figurujących w wykazie będącym częścią tej konwencji, takich jak opracowanie i stopniowe wdrażanie planów promowania zachowania obszarów wodno-błotnych objętych wykazem, a także w miarę możliwości rozsądne wykorzystywanie tych obszarów na swym terytorium (art. 3 ust. 1 konwencji ramsarskiej);

Czwartek, 17 grudnia 2015 r.

- E. mając na uwadze, że zgodnie ze sprawozdaniem WWF z 2013 r., zatytułowanym „The economic value of Virunga park”, obecnie park narodowy Wirunga pozwala na osiągnięcie wartości ekonomicznej wynoszącej 48,9 mln USD rocznie; mając na uwadze, że w stabilnej sytuacji park mógłby przyczynić się do wzrostu gospodarczego i zwiększenia turystyki, o wartości wynoszącej 1 mld USD rocznie, oraz stworzyć 45 000 miejsc pracy;
- F. mając na uwadze, że park – pomimo statusu chronionego obszaru naturalnego – od dziesięcioleci narażony jest na działalność ugrupowań zbrojnych, które dopuszczają się kłusownictwa, wylesiania i innych form niezrównoważonej i nielegalnej eksploatacji zasobów; mając na uwadze, że w związku z tym park Wirunga został wpisany na listę zagrożonego dziedzictwa światowego; mając na uwadze, że w kontekście masowego ubóstwa, słabego państwa, niewłaściwego sprawowania rządów i niestabilności w regionie pęd do wydobywania ropy miałby poważne społeczne i środowiskowe skutki destabilizujące;
- G. mając na uwadze, że w grudniu 2007 r rząd DRK udzielił koncesji na wydobywanie ropy, obejmujących 85 % powierzchni parku; mając również na uwadze, że SOCO International plc (SOCO) to jak na razie jedyne przedsiębiorstwo, które eksplorowało złoża parku;
- H. mając na uwadze, że pomimo ustawy DRK zakazującej działań szkodliwych dla środowiska na obszarach chronionych otrzymana przez SOCO licencja na poszukiwanie wykorzystuje przewidziane w tej ustawie odstępstwo umożliwiające prowadzenie na chronionych obszarach „działalności naukowej”;
- I. mając na uwadze, że SOCO International nie posiada już licencji na blok V w parku narodowym Wirunga;
- J. mając na uwadze, że wyniki badania systemowego wskazały na obecność ropy w parku narodowym Wirunga; przypomina, że jej wydobywanie (i poszukiwanie) jest niezgodne z ochroną parku będącego obiektem dziedzictwa światowego;
- K. mając na uwadze, że obowiązek przestrzegania praw człowieka jest globalnym standardem postępowania, jakiego oczekuje się od wszystkich przedsiębiorstw, niezależnie od ich miejsca funkcjonowania, o czym przypomniano w wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka oraz w wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych;
- L. mając na uwadze, że w parku narodowym Wirunga i wokół niego od ponad dwudziestu lat trwa krwawy konflikt; mając na uwadze, że rebelianci oraz oficjalne siły zbrojne są finansowane z nielegalnego górnictwa, nielegalnej eksploatacji zasobów naturalnych (drewna, węgla drzewnego itd.) oraz nielegalnych polowań na zagrożone gatunki zwierząt oraz z innej nielegalnej działalności handlowej, głównie handlu zasobami naturalnymi, a poszukiwanie i eksploatacja potencjalnych złóż ropy najprawdopodobniej przyczyni się do dalszych aktów przemocy oraz poważnych naruszeń praw człowieka, a także spowoduje zanieczyszczenie na tym obszarze;
- M. mając na uwadze, że najpoważniejsze zagrożenia dla środowiska związane z eksploatacją ropy na obszarach, gdzie brakuje dobrych rządów, obejmują: wycinanie roślinności na szeroką skalę, wprowadzanie roślin inwazyjnych, fragmentację siedlisk oraz większe prawdopodobieństwo kłusownictwa i zanieczyszczenia spowodowanego wyciekami ropy, spalaniem na pochodniach i wyrzucaniem śmieci; mając na uwadze, że „przekleństwo ropy” mogłoby spowodować pogorszenie się wskaźników ubóstwa i nierówności, na co wskazują analizy przykładów takich jak delta Nigru;
- N. mając na uwadze, że zrównoważone gospodarowanie ziemią, wodą oraz fauną i florą parku Wirunga przyniesie bezpośrednio i pośrednio korzyści społecznościom, które są w dużym stopniu uzależnione od zasobów naturalnych parku; mając na uwadze, że według WWF sama tylko turystyka nastawiona na goryle górskie mogłaby wygenerować 30 mln USD rocznie i stworzyć tysiące miejsc pracy;
1. podkreśla konieczność zapobiegania wyrządzaniu nieodwracalnych szkód w parku narodowym Wirunga, który został uznany przez UNESCO za obiekt dziedzictwa światowego w 1979 r., a także za zagrożony obiekt dziedzictwa światowego w 1994 r.;
  2. ubolewa nad faktem, że park stał się jednym z najniebezpieczniejszych miejsc na świecie jeżeli chodzi o ochronę dzikiej fauny i flory; zauważa z głębokim zaniepokojeniem, że ugrupowania zbrojne angażują się w nielegalną eksploatację zasobów naturalnych parku, prowadząc działalność wydobywczą i produkcję węgla drzewnego w celu finansowania działań wojskowych i oraz dla własnych korzyści; ubolewa również nad faktem, że ugrupowania zbrojne biorą udział w kłusownictwie na szeroką skalę, aby zdobyć pożywienie dla siebie oraz z myślą o finansującym wojnę handlu kością słoniową i mięsem z buszu; zauważa ponadto z zaniepokojeniem, że niewystarczająca dyscyplina, nieregularnie wypłacane wynagrodzenia i brak pożywienia sprawiły, że personel wojskowy coraz częściej uczestniczy w nielegalnych działaniach, które obejmują rzemieślniczą działalność wydobywczą, produkcję węgla drzewnego i nielegalne polowania na dzikie zwierzęta; zauważa, że mimo iż park jest obszarem pełnym dzikich zwierząt i roślin, jego rozmiar (2 mln akrów, czyli 790 000 ha) powoduje ogromne problemy związane z ochroną, szczególnie biorąc pod uwagę ograniczone środki państwowe; zauważa, że w dniu 15 kwietnia 2014 r. główny administrator parku, belgijski ksiądz Emmanuel de Merode, został poważnie zraniony przez trzech napastników, a w ciągu ostatnich dziesięciu lat w parku zginęło również ponad 140 strażników pełniących czynną służbę;

Czwartek, 17 grudnia 2015 r.

3. podkreśla, że w parku narodowym Wirunga mogą nastąpić nieodwracalne szkody w wyniku poszukiwania i eksploatacji złóż ropy naftowej lub innej nielegalnej działalności; uważa, iż nie do przyjęcia jest udzielenie w 2007 r. koncesji na wydobycie ropy w parku francuskim przedsiębiorstwu TOTAL oraz brytyjskiemu przedsiębiorstwu SOCO International, co stanowi naruszenie paryskiej Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz przyjętej w 1992 r. Konwencji w sprawie różnorodności biologicznej, konwencji ramsarskiej, jak również prawa kongijskiego; przypomina, że choć przedsiębiorstwo TOTAL zgodziło się nie poszukiwać ropy w okolicach parku narodowego Wirunga (nawet gdyby rząd Konga podjął decyzję o wyznaczeniu nowych granic parku), SOCO International prowadzi tam poszukiwania ropy, a w lipcu 2014 r. przeprowadziło badania sejsmiczne, których wyniki zostały przekazane rządowi Konga i które zaświadczają o obecności ropy; wzywa rząd DRK o nieprzyznawanie licencji innemu podmiotowi gospodarczemu;

4. zauważa, że rząd Ugandy jest w trakcie przyznawania licencji dotyczącej bloku Ngaji, przylegającego do parku narodowego Wirunga i obejmującego Jezioro Edwarda, i podkreśla, że nieodwracalne szkody dla parku mogą również nastąpić w rezultacie działalności poszukiwawczej i wydobywczej;

5. odnotowuje porozumienie osiągnięte w czerwcu 2014 r. między SOCO International i grupą WWF ds. ochrony przyrody w związku ze skargą WWF złożoną w krajowym punkcie kontaktowym Zjednoczonego Królestwa dotyczącą niezachowania przez SOCO zgodności z wytycznymi OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, zgodnie z którymi przedsiębiorstwo zobowiązuje się nie podejmować czy nie zlecać żadnych prac poszukiwawczych czy innych odwiertów w parku narodowym Wirunga, chyba że UNESCO i rząd DRK uzgodnią, że prace te nie są niezgodne ze statusem parku jako obiektu dziedzictwa światowego; zwraca uwagę, że takie warunkowe porozumienie nie gwarantuje zaprzestania jakiegokolwiek działalności związanej z wydobyciem ropy w parku; zwraca uwagę, że dwuznaczna pozycja SOCO International sprawia, iż istnieje możliwość pełnej lub częściowej deklasyfikacji parku ze względu na odwierty naftowe; zwraca uwagę, że koncesja, w ramach której prowadzona jest działalność SOCO, dotyczy obszaru Jeziora Edwarda i jego okolic, które są siedliskiem dziesiątków gatunków będących symbolem tego regionu (i niektórych zagrożonych gatunków), w tym szympanсів, słoni, krokodyli i lwów; w związku z tym wzywa SOCO International plc i jego oddział zarejestrowany w DRK do definitywnego zaprzestania wszelkiego poszukiwania i eksploatacji w Wirundze oraz do poszanowania obecnych granic parku; zwraca się również do rządu DRK o uchYLENIE zezwoleń na poszukiwanie ropy udzielonych dla terenów należących do parku narodowego Wirunga, o co wnosił Komitet Światowego Dziedzictwa;

6. podkreśla, że połowy w jeziorze Edwarda generują szacunkowo około 30 mln USD rocznie z korzyścią dla lokalnej społeczności zamieszkującej w pobliżu parku narodowego Wirunga oraz że według niezależnych badań zleconych przez WWF ponad 50 tys. rodzin korzysta z jeziora w celu zaopatrzenia w wodę pitną;

7. zwraca uwagę, że zgodnie ze sprawozdaniem Global Witness opublikowanym we wrześniu 2014 r. w *Der Spiegel*, *The Telegraph* i *The New York Times* pojawiły się zarzuty, że SOCO International i pracujący dlań kontrahenci dokonywali nielegalnych płatności, rzekomo przekazywali pieniądze na rzecz bojowników zbrojnych oraz czerpali korzyści z atmosfery strachu i przemocy utrzymywanej przez rządowe siły bezpieczeństwa we wschodniej DRK, ubiegając się o dostęp do najstarszego parku narodowego Afryki w celu poszukiwania w nim złóż ropy;

8. wyraża uznanie dla strategicznej oceny oddziaływania na środowisko poszukiwania i eksploatacji złóż ropy w regionie Rowu Północnego Alberta, w tym w parku narodowym Wirunga; uważa, że w oparciu o tę ocenę zainteresowane rządy, w tym rząd DRK, powinny móc podejmować świadome decyzje w oparciu o właściwą analizę wpływu poszukiwania i eksploatacji złóż ropy; ubolewa jednak, że proces przygotowywania tej oceny trwał tak długo i że w parku narodowym Wirunga już rozpoczęły się poszukiwania złóż ropy, choć proces oceny nie został jeszcze zakończony;

9. podkreśla, że eksploatacja złóż ropy w DRK odbywa się w oparciu o nieodpowiedni i nieskuteczny system prawny i regulacyjny; apeluje do rządu DRK o utrzymanie i poszanowanie prawa i regulacji DRK, które zakazują działań szkodliwych dla środowiska, jak poszukiwania i eksploatacji złóż ropy na obszarach chronionych, w tym na obszarze Wirungi, a także o zlikwidowanie istniejących luk w projektach ustaw dotyczących węglowodorów i ochrony, które umożliwiają poszukiwanie i eksploatację zasobów naturalnych w parkach narodowych i na obszarach dziedzictwa światowego;

10. wyraża uznanie dla organów zarządzających parkiem za ich działania mające na celu zapewnienie trwałego dochodu z produkcji naturalnej energii słonecznej i wodnej, co zwiększa dochód dużej części miejscowej ludności, nie niszcząc naturalnego obszaru, i co mieści się w ramach dozwolonej działalności rozwojowej na obszarze należącym do światowego dziedzictwa;

Czwartek, 17 grudnia 2015 r.

11. zwraca uwagę, że od początku lat 90. XX w. konflikty z uzbrojonymi partyzantami mieszkającymi na terenie parku i wokół niego spowodowały poważne naruszenia praw człowieka i wiele aktów przemocy; zwraca uwagę, że Demokratyczne Siły Wyzwolenia Rwandy, grupa partyzantów posądzona o akty okrucieństwa podczas ludobójstwa w Rwandzie wiosną 1994 r., które rozprzestrzeniły się również na wschodnią część DRK, zamieszkuje park od 1996 r. i wciąż ukrywa się wzdłuż granicy Wirungi, a także że zgodnie z doniesieniami bojówki Mai-Mai również dopuszczały się morderstw, gwałtów i okaleczenia wielu ludzi, a także niszczyły wsie położone w obrębie parku; nalega, aby rząd DRK rozbroił rebeliantów i przywrócił bezpieczeństwo w regionie parku; ubolewa ponadto, że w DRK nasiliły się represje w stosunku do działaczy na rzecz praw człowieka i dziennikarzy; ponownie apeluje do rządu DRK o uznanie i poszanowanie wolności prasy i mediów oraz o ochronę praworządności i praw człowieka;

12. przypomina, że zgodnie z paryską Konwencją w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego poszukiwanie i eksploatacja złóż ropy są niezgodne ze statusem obiektu dziedzictwa światowego; podkreśla ponadto, że park narodowy Wirunga jest siedliskiem wielu zagrożonych gatunków, takich jak goryle górskie, które są symbolem tego regionu (i jednymi z ostatnich okazów tego gatunku na Ziemi), a także okapi, oraz że siedliska zagrożonych gatunków powinny być ściśle chronione; z zadowoleniem przyjmuje decyzję rządu DRK o utworzeniu specjalnej brygady ds. walki z kłusownictwem, ale wzywa rząd DRK do określenia i podjęcia dodatkowych działań prawnych we współpracy z sekretariatem CITES w celu zwalczania sieci przestępczych zajmujących się nielegalnym handlem; w bardziej ogólnym ujęciu wzywa rząd DRK do umocnienia roli strażników parku oraz do karania winnych nielegalnej działalności prowadzonej w parku;

13. podkreśla, że według doniesień rząd kongijski i SOCO International omawiały kwestię ochrony granic parku w celu zdeklasyfikowania części parku lub całej Wirungi, co pozwoliłoby na legalne tworzenie szybów naftowych, choć w chwili obecnej nie wydaje się, by rząd zwrócił się do UNESCO z oficjalnym wnioskiem w sprawie takiej zmiany;

14. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych o skoordynowanie reakcji dyplomatycznej ze strony państw członkowskich UE i innych potencjalnych darczyńców aktywnie działających w DRK, aby udzielić rządowi tego kraju pomocy w porzuceniu poszukiwania i eksploatacji złóż ropy na terenie parku, w anulowaniu wydanych zezwoleń na poszukiwanie ropy na terenie parku narodowego Wirunga, zgodnie z wnioskiem Komitetu Światowego Dziedzictwa, a także w rezygnacji ze zmiany granic parku i ich zmniejszania;

15. wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia działań na rzecz zachowania integralności parku, np. poprzez zobowiązanie się do większego finansowania zrównoważonej ochrony przyrody oraz rozwoju gospodarczego i dywersyfikacji regionu otaczającego park; wzywa w szczególności UE do wsparcia rządu DRK w opracowaniu alternatyw wobec przemysłu wydobywczego w dziedzinie zrównoważonej energii i gospodarki, a także w poprawie mobilizacji krajowych zasobów, zwłaszcza dzięki sprawiedliwym i progresywnym systemom podatkowym, w zarządzaniu oraz w walce z kłusownictwem, nielegalnym wyrębem drzew, nielegalnym górnictwem oraz korupcją, które są czynnikami mogącymi wyrządzić nieodwracalne szkody w parku;

16. wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia odpowiednich działań prowadzących do tego, by strategiczna ocena oddziaływania na środowisko stała się rzeczywistym narzędziem decyzyjnym;

17. podkreśla, że zgodnie z międzynarodowymi i europejskimi przepisami w dziedzinie praw człowieka państwa członkowskie UE mają obowiązek dopilnowania, aby przedsiębiorstwa podlegające ich jurysdykcji nie naruszały praw człowieka ani nie przyczyniały się, pośrednio lub bezpośrednio, do takiego naruszenia praw człowieka w ramach prowadzonej działalności i aby działały zgodnie z przyjętymi kodeksami postępowania określającymi normy społeczne i środowiskowe oraz takimi instrumentami jak konwencja MOP nr 169, wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka; apeluje do Komisji i państw członkowskich o przyjęcie prawnie wiążących środków na rzecz rzeczywistego pociągnięcia do odpowiedzialności przedsiębiorstw, którym udowodniono omijanie przepisów krajowych i postanowień traktatów międzynarodowych;

18. wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia skutecznych działań w celu dalszego zajęcia się przyczynami konfliktów zbrojnych i korupcji oraz do wspierania trwałego rozwoju oraz strategii i projektów budowania pokoju w parku narodowym Wirunga oraz w otaczającym go regionie;

Czwartek, 17 grudnia 2015 r.

19. wzywa Komisję, państwa członkowskie, Demokratyczną Republikę Konga i przedsiębiorstwa naftowe zainteresowane działalnością wydobywczą, aby nie prowadziły eksploatacji paliw kopalnych w obrębie obecnych granic parku Wirunga i terenów z nim sąsiadujących;
  20. apeluje, by Europejska Służba Działań Zewnętrznych podjęła wszelkie niezbędne działania na rzecz nakłonienia rządu DRK, by przeprowadził dochodzenie w związku z aktami przemocy wobec obrońców praw człowieka działających w tym kraju, szczególnie w parku narodowym Wirunga, w tym strażników parku, a także sprawiła, by rząd DRK podjął wszelkie możliwe działania w celu uniknięcia kolejnych takich aktów okrucieństwa;
  21. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków w celu zagwarantowania, że brytyjski Urząd ds. Zwalczania Poważnych Nadużyć, mający w pierwszym rządzie właściwość w tej sprawie, a także wszelkie inne odnośne organy dogłębnie zbadają wszystkie zgłoszone im zarzuty korupcji dotyczące przedsiębiorstwa SOCO International plc i jego zarejestrowanego w DRK oddziału SOCO Exploration and Production DRC SPRL (SOCO);
  22. zobowiązuje swego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, rządowi i parlamentom państw członkowskich, rządowi i parlamentowi Demokratycznej Republiki Konga, Republiki Ugandy i Republiki Rwandy, komisji UNESCO ds. dziedzictwa światowego, Programowi ONZ ds. Ochrony Środowiska oraz sekretariatowi konwencji ramsarskiej.
-